

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

февруари 2020 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (ноември 2019 година – јануари 2020 година) и споредба со последните макроекономски проекции (октомври 2019 година). Со тоа ќе се утврди колку тековната состојба во економијата соодветствува со очекуваните движења на варијаблите во претходниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како овие промени се одразуваат врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Според најновите видувања на меѓународните организации, проекциите за глобалниот раст се ревидирани малку надолу, но и натаму се очекува дека по слабиот раст во 2019 година, тој ќе забрза во 2020 и 2021 година. Во поглед на ризиците околу проекциите, тие повторно се оценуваат како надолни, но се помалку неповолни во однос на претходните оценки, со оглед на потпишувањето на првата фаза од трговскиот договор помеѓу САД и Кина и намалената неизвесност околу процесот на Брежит без договор. Ризиците главно се поврзани со геополитичките тензии, особено на Блискиот Исток, евентуално повторната ескалација на трговските тензии помеѓу големите светски економии и послабите економски остварувања од очекувањата кај системски значајните економии, како и евентуалното влошување на глобалните финансиски услови и зголемената финансиска ранливост кај одредени брзорастечки земји. Исто така, ширењето на новата вирусна инфекција во Кина претставува нов неповолен ризик за глобалниот раст. Во однос на **економските движења во еврозоната**, како наш најголем трговски партнер, првичните процени покажуваат дека европската економија во последното тримесечје на 2019 година пораснала за 1% на годишна основа (0,1% во однос на претходниот квартал), додека за целата 2019 година, растот изнесува 1,2%, што е забавување во однос на растот од 1,9% во 2018 година. Најновите високофреквентни податоци и анкетни истражувања на домаќинствата и претпријатијата во јануари упатуваат на сличен раст и во првиот квартал на 2020 година. На пазарот на труд повторно има поволни движења, при што стапката на невработеност во еврозоната во декември се намали на 7,4% (7,5% во претходните четири месеци) и е најниска од мај 2008 година. Во однос на инфлацијата во еврозоната, првичната оценка за јануари покажува раст на цените од 1,4% (наспроти 1,3% во декември), главно како резултат на растот на базичната инфлација, како и на растот на цените на храната и на енергијата. На редовниот состанок во јануари, ЕЦБ не изврши промени во постојната монетарна политика, но најави дека започнува со разгледување на стратегијата за монетарна политика на ЕЦБ. Оттука, се очекува дека **каматната стапка ЕУРИБОР со едномесечна рочност** ќе биде речиси на исто ниво како во октомвриската проекција за целиот период на проекции.

Гледано низ призмата на одделните квантитативни показатели за надворешното окружување на македонската економија, најновите проекции за странската ефективна побарувачка упатуваат на нагорна ревизија за 2019 и 2020 година и минимална корекција надолу за 2021 година во споредба со октомвриските оценки. Остварувањето кај **странската ефективна инфлација** за 2019 година е согласно со очекувањата од октомври, додека оценките за 2020 и 2021 година се ревидирани надолу. Тековните очекувања за депрецијација на САД-доларот во однос на еврото во 2020 и 2021 година се речиси исти како во претходните оценки. **Во однос на октомвриските проекции, најновите оценки за промените на речиси сите цени на примарните производи упатуваат на надолна ревизија за 2020 година, а нагорна за 2021 година**, со исклучок на цената на пченицата, за којашто ревизиите се во обратна насока. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи, што создава поголема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, особено на подолг рок.

Споредбата на последните макроекономски показатели со нивната проектирана динамика во рамки на октомврискиот циклус проекции не упатува на позначителни отстапувања во одделните сегменти од економијата. Во поглед на економската активност, тековно расположливите високофреквентни податоци за четвртиот квартал на 2019 година упатуваат на поволни поместувања кај прометот во трговијата, којшто и натаму расте со слична динамика, но во индустријата и во градежната активност се забележуваат неповолни поместувања, при забележан мал пад на годишна основа. **Инфлациските остварувања во 2019 година не отстапуваат значително од октомвриската проекција.** Во отсуство на податоци за движењето на домашните цени во првиот месец од 2020 година, како и при претежно надолни корекции во поглед на очекуваното идно движење кај увозните цени, тековно ризиците во однос на проекцијата на инфлацијата за 2020 година од 1,5% се оценуваат како урамнотежени. Но, неизвесноста околу очекуваното движење на светските цени на примарните производи во следниот период и натаму постои.

Девизните резерви на крајот од 2019 година изнесува 3.262,7 милиони евра и на годишна основа забележаа пораст од 359,5 милиони евра (приспособени за ценовните и курсните разлики и ценовните промени на хартиите од вредност). Гледано преку факторите на промена, интервенциите на Народната банка на девизниот пазар значително придонесоа за раст на девизните резерви, додека трансакциите за сметка на државата придонесоа за намалување на девизните резерви. Останатите текови не забележаа поголема промена. Податоците за надворешнотрговската размена за целата 2019 година укажуваат на повисок трговски дефицит од проектираниот, како резултат на послабите извозни остварувања, додека податоците за менувачката работење заклучно со крајот на 2019 година се во согласност со проектираните за годината. **Податоците за јануари 2020 година укажуваат на пад на девизните резерви** (поради раздолжување на државата кон странство), а анализата на показателите на адекватноста на девизните резерви покажува дека тие и понатаму се во сигурната зона. Расположливите податоци за нето-откупот од менувачко работење, заклучно со крајот на јануари упатуваат на можност за остварување на нето-приливи од приватните трансфери во линија со проектираните за првиот квартал од 2020 година. Сепак податоците се расположливи за краток временски период и не се доволни за да се изведат попрецизни заклучоци.

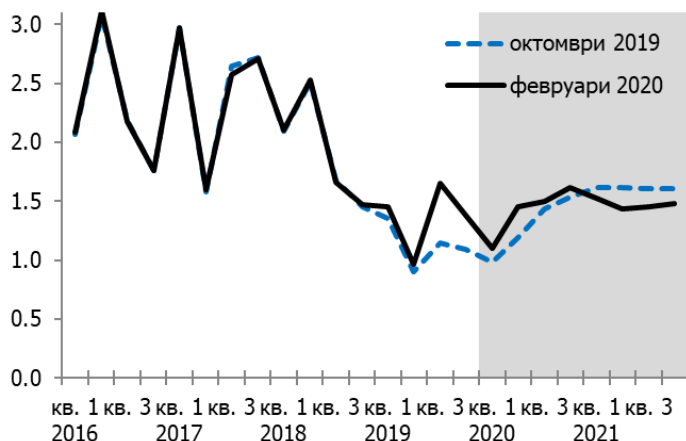
Во однос на движењата во монетарниот сектор, финалните податоци за декември покажуваат солиден месечен раст на **вкупните депозити** од 3,4%. Зголемувањето на вкупните депозити пред сè е резултат на растот на депозитите на домаќинствата, при солиден раст и на депозитите на претпријатијата. На годишна основа, вкупните депозити во декември се повисоки за 9,0%, во најголем дел како резултат на растот на депозитите на домаќинствата, односно на депозитите во домашна валута (вклучително и депозитните пари). Годишниот раст на депозитите во декември е малку под проектираниот за четвртиот квартал од 2019 година (9,6%). Во однос на кредитниот пазар, **вкупните кредити** на приватниот сектор во декември остварија месечен раст од 1,9%. Тој пред сè се должи на растот на кредитите на претпријатијата, при умерен раст и на кредитите на домаќинствата. На годишна основа, вкупните кредити во декември се повисоки за 6,0%, при што растот во поголем дел е резултат на кредитите на домаќинствата, при позитивен придонес и на кредитите на претпријатијата. Од аспект на валутната структура, годишниот раст на вкупните кредити во најголем дел произлегува од растот на кредитите во странска валута, при позитивен придонес и на кредитите во домашна валута. Годишниот раст на кредитите во декември е малку над проектираниот за четвртиот квартал од годината (5,4%), согласно со октомвриската проекција.

Во Буџетот на Република Северна Македонија во 2019 година е остварен дефицит од 13.631 милион денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел е финансиран преку домашно задолжување на државата со емисија на државни хартии од вредност, а во помал дел и преку странско задолжување и преку користење на депозитите на државата кај Народната банка.

Остварениот буџетски дефицит претставува 77% од планираниот дефицит со ребалансот на Буџетот за 2019 година.

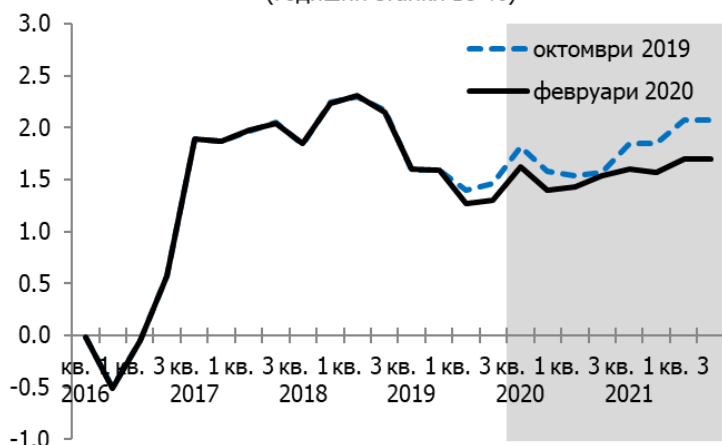
Последните макроекономски показатели и оценки упатуваат на одредени отстапувања во однос на проектираната динамика, но согледувањата за амбиентот за спроведување на монетарната политика се непроменети во однос на претходните оценки. Остварувањата кај девизните резерви во 2019 година и првиот месец од 2020 година се подобри од очекувањата, при што тие и натаму се во сигурната зона. Остварениот економски раст во првите три квартали од 2019 година од 3,6% е во согласност со проекциите за соодветниот период од годината, при очекувања за поумерен економски раст во последниот квартал, што се согледува и преку тековно расположливите високофреквентни показатели. Во однос на инфлацијата, ризиците за проектираната стапка на инфлацијата за 2020 година засега се оценуваат како урамнотежени, но и натаму се главно поврзани со цените на примарните производи на светските пазари. Во рамки на монетарниот сектор, годишниот раст на депозитите во декември е малку понизок од проектираниот за 2019 година, додека годишниот раст на кредитите е малку над проектираниот.

Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

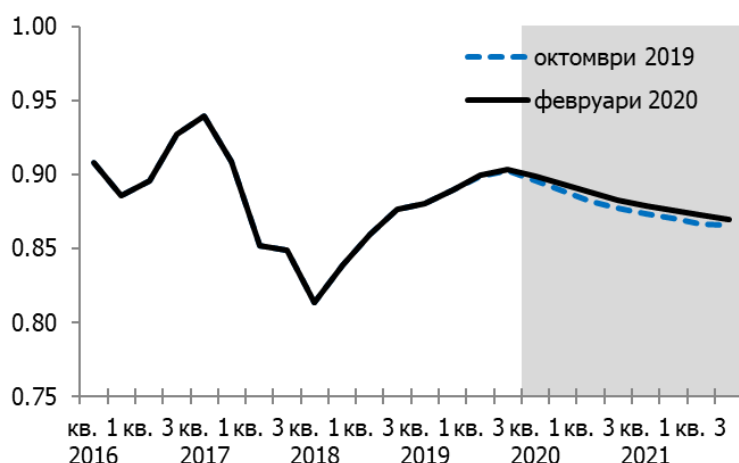
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Курс евро/САД-долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Според најновите оценки, извршена е нагорна ревизија на растот на странската ефективна побарувачка за 2019 и 2020 година, којшто би изнесувал 1,4% во двете години (1,1% и 1,3% соодветно, во октомври). Од друга страна, за 2021 година растот е минимално ревидиран надолу, од 1,6% во октомври на 1,5%. Ваквите ревизии во најголема мера се објаснуваат со нагорните корекции кај очекуваната стапка на раст на германската² и српската економија во 2019 и 2020 година и надолните корекции кај растот на овие економии во 2021 година.

Остварената странска ефективна инфлација во 2019 година изнесува 1,5%, што е во согласност со проекцијата од октомври. Понатаму, странската ефективна инфлација е ревидирана надолу за 2020 и 2021 година, при што сега се предвидува дека ќе изнесува 1,5% оваа година и 1,7% наредната година (наместо 1,6% и 2%, соодветно, во октомври). Ревизијата за 2020 година се должи на пониските проектирани стапки на инфлација кај најголем дел од нашите главни увозни партнери, додека за 2021 година најголемиот придонес произлегува од пониската инфлација во Србија³ и Германија.

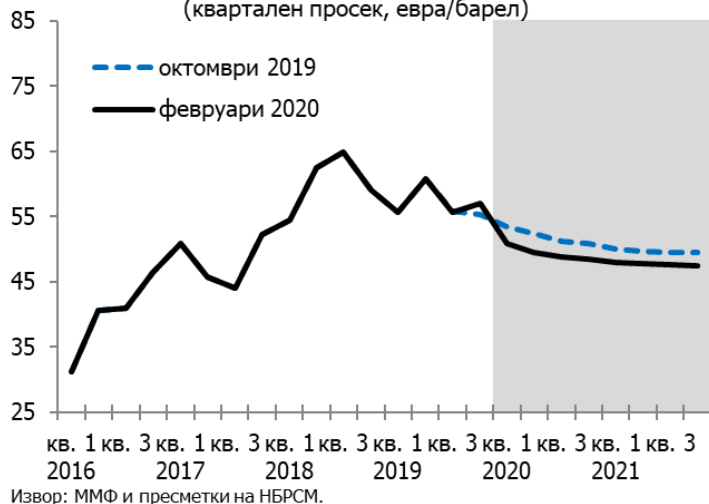
Во најновите оценки не се извршени позначителни корекции кај девизниот курс евро/САД-долар. Така, во 2020 година се оценува дека САД-доларот ќе оствари малку пониска депрецијација во однос на октомври, додека во 2021 година се предвидува иста стапка на депрецијација на САД-доларот како октомвриската оценка.

² Проектиран раст на Германија од 0,6%, 0,9% и 1% во 2019, 2020 и 2021 година, наспроти 0,4%, 0,8% и 1,2%, соодветно, во октомври.

³ Инфлацијата во Србија е коригирана за промените во девизниот курс.

Нафта „брент“

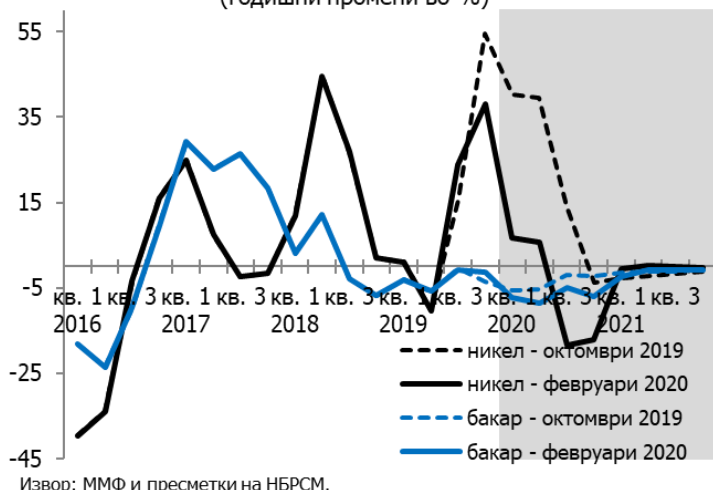
(квартален просек, евра/барел)

Очекувањата за движењето на цената на нафтата⁴ во 2020 година се ревидирани во надолна насока, при што тековно се предвидува поголем ценовен пад од октомвриската проекција. Ваквата корекција во најголема мера се должи на зголемената загриженост околу ефектите од новата вирусна инфекција во Кина врз глобалната економска активност и следствено врз побарувачката на нафта. Од друга страна, за 2021 година е извршена мала нагорна корекција, при што се предвидува помал ценовен пад на нафтата во споредба со октомври.

Цени на никелот и бакарот во евра

(годишни промени во %)

Цената на никелот во 2020 година е значително ревидирана надолу, при што наместо очекуваниот двоцифрен раст во октомври, сега се очекува дека таа ќе забележи пад. Надолната ревизија во еден дел се должи на фактори на страната на понудата (раст на залихите и помали ефекти од забраната за извоз на никел од Индонезија), но исто така и на неизвесноста поврзана со тековната здравствена криза во Кина и ефектите врз глобалната економија. Од друга страна, во 2021 година се очекува стабилизација на цената на никелот, наспроти претходно оценетиот мал пад. Како резултат на очекувањата за забавување на побарувачката од Кина поради ширењето на новата вирусна инфекција, кај **цената на бакарот** исто така е извршена надолна ревизија за 2020 година, при што тековно се очекува поголем пад отколку во октомври. Од друга страна, во 2021 година цената на бакарот би остварила слична стапка на пад како претходната цена.

⁴ За анализата на цените на нафтата, металите и примарните прехранбени производи се користат разни извештаи на ММФ, Светската банка, ФАО, ОПЕК, ЕЦБ и на специјализирани меѓународни економски портали.

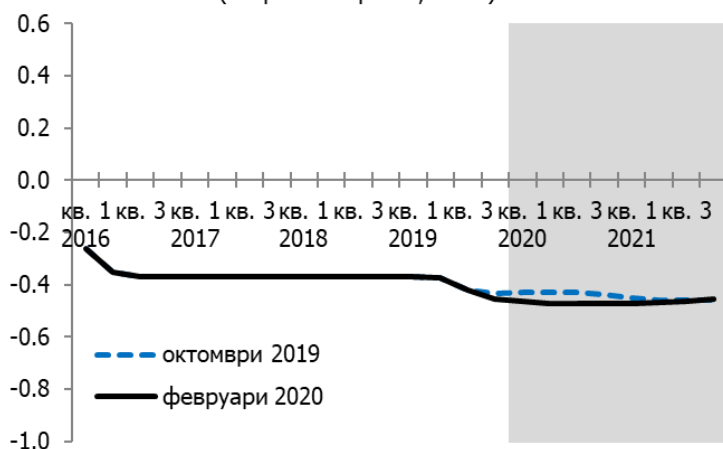
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

Според најновите оценки, се очекува раст на цената на пченицата во 2020 година, наспроти падот проектиран во октомври. Нагорната ревизија во најголем дел се должи на солидната глобална побарувачка, помалото производство и понеповолните услови за новите насади во некои делови од светот. Дополнителен надолен ефект имаат и најавите за ограничување на извозот на пченица од страна на Русија. Од друга страна, во 2021 година цената на пченицата е позначително ревидирана надолу и се очекува дека ќе оствари пад, наспроти октомвриската проекција за нејзин раст. Кај **цената на пченката** е извршена мала надолна ревизија во целиот период на проекции. Така, во 2020 година се очекува дека таа ќе биде на исто ниво како во претходната година (наспроти оцените за раст во октомври), што главно се должи на очекувањата за повисока глобална понуда на пченка. Понатаму, во 2021 година се предвидува дека цената на пченката ќе оствари поумерен раст од очекуваниот во октомври.

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

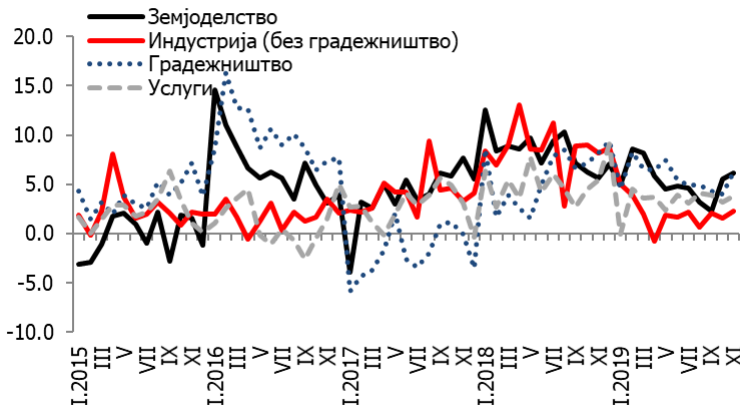
Во поглед на **едномесечниот ЕУРИБОР**, во 2020 година не се очекуваат позначителни отстапувања од октомвриската проекција (-0,47%, наспроти -0,43% во октомври), додека за 2021 година проекцијата е непроменета (-0,46%).

Просечна исплатена плата
(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во ноември 2019 година, просечната нето-плата забележа номинална стапка на годишен раст од 5,1% (забрзување во споредба со растот од 3,7% во октомври), што воедно претставува и највисока стапка на раст забележана во текот на 2019 година. Годишниот раст на платите во одреден дел го одразува покачувањето на минималната плата⁵, покачувањето на платите во јавниот сектор⁶, како и ефектот од мерката за субвенционирање на придонесите поради зголемување на плата⁷.

Раст на платите беше забележан кај најголемиот дел од дејностите, а најизразен беше кај дејностите „транспорт и складирање“, „преработувачка индустрија“ и „дејности на здравствена и социјална заштита“⁸.

При минимален пад на трошоците на живот на годишно ниво, во ноември 2019 година нето-платата забележа реална стапка на годишен раст од 5,2%.

Во периодот октомври-ноември, остварувањата кај нето-платите се повисоки во споредба со очекувањата за четвртиот квартал од октомврискитот циклус на проекции.

Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката расположливи за четвртиот квартал во 2019 година упатуваат на движења во различни насоки. Кога станува збор за очекувањата на економските субјекти за

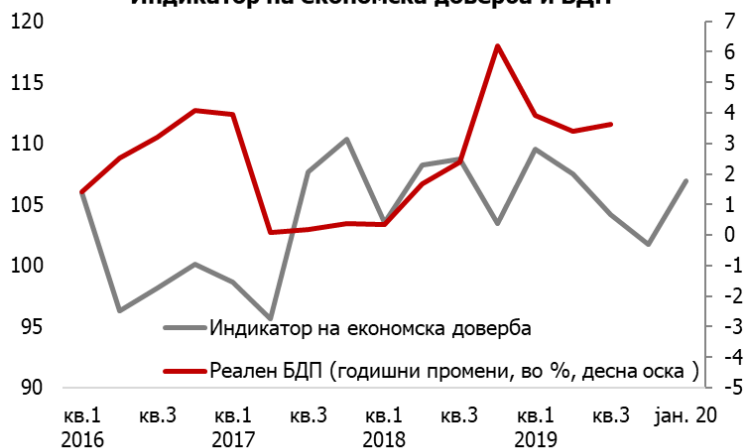
⁵ Износот на минималната плата согласно со Законот за минимална плата („Службен весник на РСМ“ бр. 59/19) којшто се исплаќа за периодот април 2019 до март 2020 година изнесува 17.943 денари во бруто-износ, односно 12.507 денари нето-плата (пред овој период, минималната плата изнесуваше 17.370 денари бруто и 12.165 денари нето), согласно со усогласувањето со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ, индексот на трошоците на живот и реалниот пораст на БДП (со една третина од порастот од секој показател, соодветно).

⁶ Согласно со Буџетот на РСМ за 2019 година, извршено е зголемување на платите на докторите специјалисти за 10% од јануари и покачување на платите за 5% на останатиот медицински персонал во јавните здравствени установи со исплатата на јануарската плата во 2019 година, како и дополнително зголемување на платите на здравствените работници за 5%, почнувајќи со исплатата на септемвриската плата во 2019 година. Исто така, согласно со одлуката на Владата на РСМ донесена во мај 2019 година, извршена е нивелација на платите на околу 2.900 вработени од областа на културата, од националните и од локалните установи, почнувајќи од априлската плата за 2019 година. Покрај тоа, со измените и дополнувањата на Законот за заштита на децата, започнувајќи со јунската плата, се зголемуваат за 16% платите на воспитувачите/ките, негувателите/ките, стручните работници/чки и соработници/чки, а согласно со Колективниот договор, зголемување на платата има и кај помошно-техничкиот персонал. Зголемување на платата од 22% добија и социјалните работници со исплатата на јунската плата, а со исплатата на септемвриската плата добија и дополнително зголемување од 5%. Исто така, зголемување на платите од 5% имаше за вработените во образованието, полицијата, одбраната и целиот јавен сектор, почнувајќи со септемвриската плата.

⁷ Согласно со Законот за субвенционирање на придонесите од задолжително социјално осигурување поради зголемување на плата, којшто започна да се применува со исплатата на ноемвриската плата („Службен весник на РСМ“ бр. 239/19), при што субвенционирањето на придонеси се одобрува доколку зголемувањето на нето-платата е во износ од најмалку 600 до најмногу 6000 денари месечно по осигуреник („Службен весник на РСМ“ бр. 239/19, чл. 2 и 3).

⁸ Мало намалување на платите во ноември 2019 година е забележано само кај дејностите „рударство и вадење на камен“ и „стручни, научни и технички дејности“.

Индикатор на економска доверба и БДП

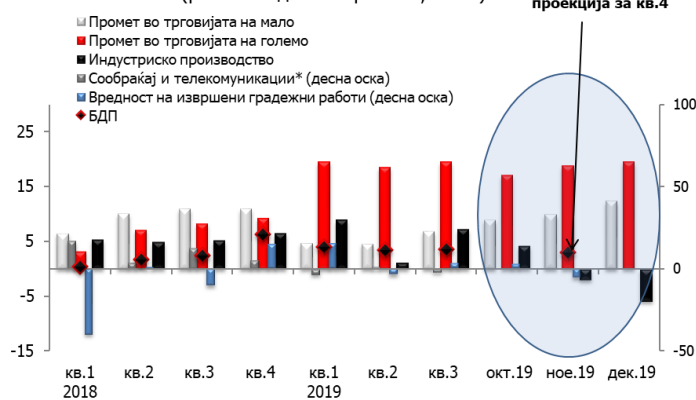

Извор: ДЗС и Европска комисија.

економската состојба⁹, резултатите од анкетните истражувања за четвртиот квартал од 2019 година укажуваат на помалку поволни согледувања во споредба со третиот квартал, како и во споредба со истиот квартал од претходната година, но и понатаму се во позитивната зона. Од друга страна, резултатите од анкетните истражувања во јануари 2020 година упатуваат на поповолни очекувања на економските субјекти за економската состојба.

Расположливите високофреквентни податоци за поместувањата во одделните економски сектори во четвртиот квартал упатуваат на движења во различни насоки.

Економски сектори (реални годишни промени, во %)

* Прос просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите. Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Прометот на вкупната трговија забележа висок раст на годишно ниво во последниот квартал од 2019 година (мало забрзување во споредба со растот во претходниот квартал), кој произлегува од повољните остварувања кај сите три вида трговија (трговија на големо, трговија на мало и трговија со моторни возила).

По солидниот годишен раст од 7,1% во третото тримесечје, индустриското производство во четвртиот квартал од 2019 година забележа мал годишен пад од 1,3%. Ваквото поместување е резултат на негативните остварувања кај рударството и енергетскиот сектор. Од друга страна, производството во преработувачката индустрија бележи раст, а најзначаен позитивен придонес имаат главно дејностите во кои се активни странските извозни капацитети (производството на моторни возила и „производството на фабрикувани метални производи, освен машини и опрема“). Исто така, значителен позитивен придонес во рамки на преработувачката индустрија имаат производството на прехранбени производи, производството на хемикалии и хемиски производи, како и производството на производи од гума и пластични маси. Од друга страна, кај дел од традиционалните дејности се забележуваат малку послаби остварувања

ИНДУСТРИСКО ПРОИЗВОДСТВО И ОСТАНАТИ ЕКОНОМСКИ ДЕЈНОСТИ

	2018				2019							
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	окт.	ное.	дек.	
	<i>реални годишни промени во %</i>											
Бруто домашен производ	0.3	1.7	2.4	6.2	3.9	3.4	3.6	-	-	-	-	
Индустриско производство	5.2	4.9	5.1	6.4	8.8	1.1	7.1	-1.3	4.2	-2.1	-5.9	
Извршени градежни работи	-39.6	0.9	-10.0	14.6	15.1	-3.3	3.0	-	3.0	-5.2	-	
Високоградба	3.2	6.1	-11.4	28.1	-9.3	5.1	23.7	-	-5.6	-12.2	-	
Нискоградба	-65.2	-1.7	-9.3	4.5	58.3	-8.0	-6.7	-	11.0	0.8	-	
Промет во трговијата - Вкупно*	4.9	8.8	8.6	10.0	13.5	12.6	14.0	14.6	13.0	14.5	16.2	
Промет во трговијата на мало*	6.4	9.9	10.8	10.9	4.7	4.6	6.9	10.4	8.9	9.9	12.3	
Промет во трговијата на големо*	3.2	7.1	8.2	9.3	19.4	18.5	19.4	18.4	17.1	18.7	19.4	

* реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

⁹ Се однесува на анкетите спроведени од страна на Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондерирани просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги). Почнувајќи од јануари 2019 година, Европската комисија изврши ревизија на структурата на показателот за доверба на потрошувачите, а преку овој составен елемент и на композитниот показател на економска доверба. Повеќе информации за новата методологија може да се најдат на следнава врска: https://ec.europa.eu/info/files/reviced-consumer-confidence-indicator_en

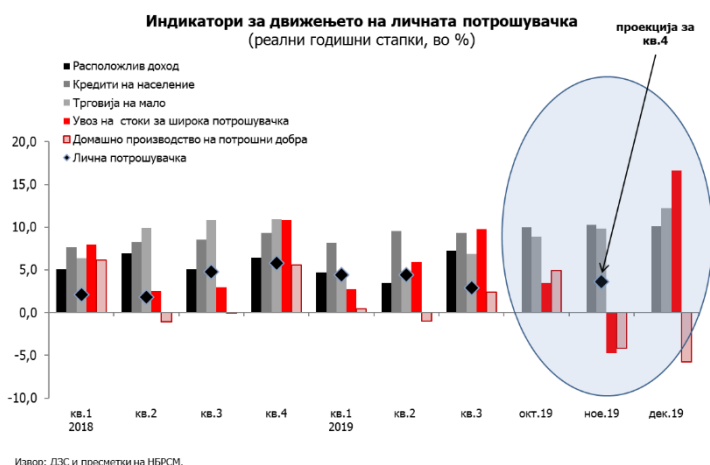
(поизразени негативни придонеси има кај производството на облека, производството на пијалаци и производството на мебел).

По годишниот раст од 3% во третиот квартал од 2019 година, **градежниот сектор** во периодот октомври-ноември забележа мал пад на активноста од околу 1%. Падот на вредноста на вкупните извршени градежни работи во периодот октомври-ноември се должи на послабите остварувања кај високоградбата (значителен пад на активноста, наспроти високиот раст забележан во третиот квартал), за разлика од нискоградбата, каде што во истиот период се забележува солидна стапка на раст (наспроти падот во третиот квартал).

Во периодот октомври-ноември 2019 година кај **угостителството** се забележува солиден годишен раст на бројот на туристи, ноќевања и вкупен промет (со побрза годишна динамика од третиот квартал, кај сите три категории), што упатува на поволни остварувања во овој сектор во четвртиот квартал од 2019 година.

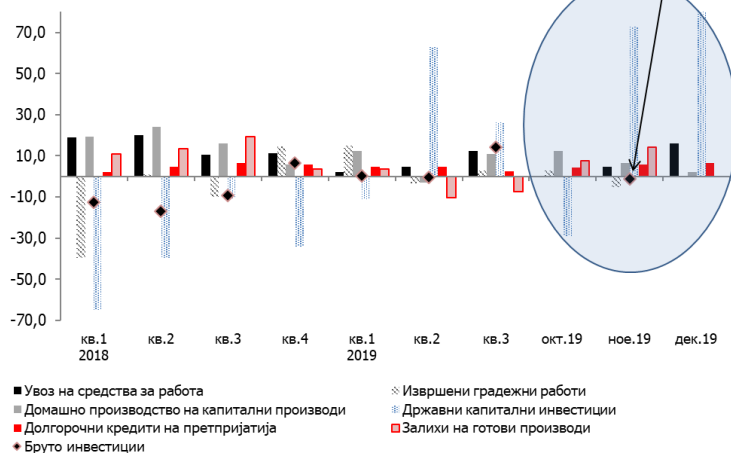
Расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** главно се поволни.

Показателите за движењата кај **личната потрошувачка**¹⁰ во четвртиот квартал главно упатуваат на натамошен раст на оваа расходна компонента. Така, раст се забележува речиси кај сите извори на финансирање на личната потрошувачка, при поволни поместувања кај дел од компонентите на расположливиот доход (раст на реалните плати и раст на масата на пензиите) и натамошен раст на кредитирањето на населението. Исто така, поволни се и краткорочните показатели за динамиката на личната потрошувачка. Така, во овој период се забележува забрзување на годишниот раст на прометот во трговијата на мало, а солиден раст беше забележан и кај бруто-приходите од ДДВ и увозот на стоки за широка потрошувачка. Од друга страна, домашното производство на потрошни добра бележи пад.

¹⁰ Од показателите за личната потрошувачка, податоците за прометот во трговијата на мало, пензиите, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и кредитите на населението се однесуваат на периодот октомври – декември 2019 година, додека нето-платите се однесуваат на периодот октомври-ноември 2019 година.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

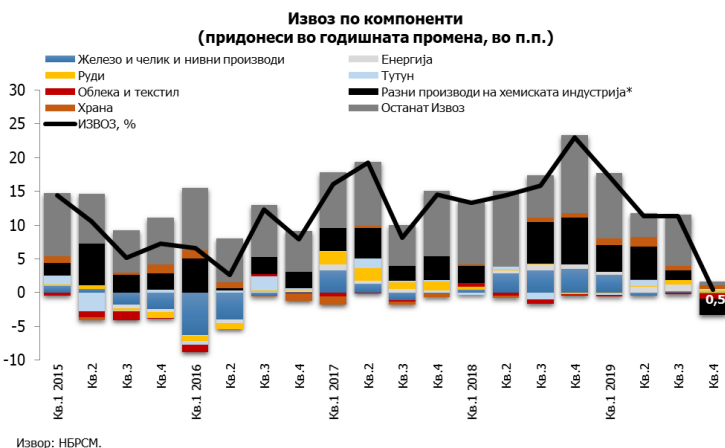
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Расположливите високофреквентни податоци за **бруто-инвестициите**¹¹ во последниот квартал од годината покажуваат движења во различни насоки. Така, во овој период забрзува растот кај долгорочните кредити на претпријатијата, како и кај државните капитални инвестиции, а продолжува и растот, но побавно, и кај домашното производство на капитални производи и увозот на производи за инвестиции. Од друга страна пад бележат данокот на добивка и индустриското производство, а неповолни се и движењата во градежниот сектор.

Податоците за **надворешнотрговската размена** упатуваат на проширување на дефицитот во четвртиот квартал од годината во однос на истиот период од минатата година, при повисок раст на увозот од извозот на стоки.

Буџетските остварувања согласно со фискалните податоци за декември покажуваат раст на **јавната потрошувачка** и во четвртиот квартал на 2019 година при раст на сите нејзини категории.

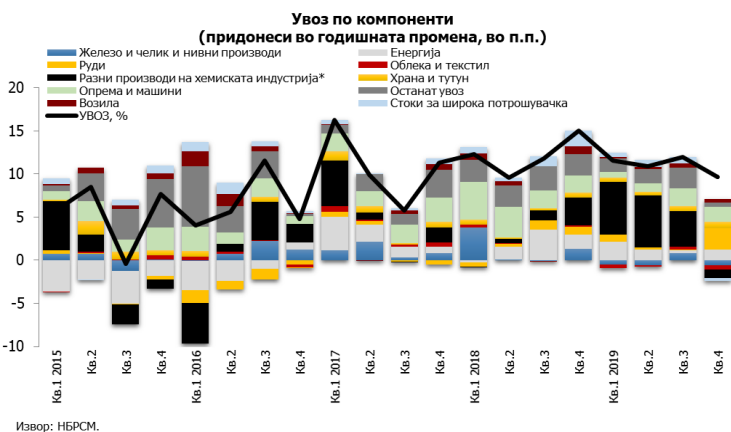
¹¹ Од показателите за бруто-инвестициите, податоците за државните капитални инвестиции, домашното производство на капитални производи, увозот на средства за работа и долгорочните кредити на претпријатијата се однесуваат на периодот октомври-декември 2019 година, додека извршените градежни работи и залихите на готови производи се однесуваат на периодот октомври-ноември 2019 година.

Во четвртиот квартал од 2019 година, дефицитот во надворешнотрговската размена со странство забележа проширување од 28,8% на годишна основа, предизвикано од повисокиот раст на увозот во однос на растот на извозот на стоки.

Извозната компонента на трговската размена оствари ниска стапка на раст од 0,5%. Растот на извозот се должи на поволните движења кај дел од новите производствени капацитети во странска сопственост, надополнет со растот на извозот на храна, руди и тутун. Истовремено, падот кај извозот којшто се јави кај помал дел од капацитетите во странска сопственост, како и кај дел од традиционалните сектори, поконкретно извозот на облека и текстил и железо и челик, делуваше во спротивна насока.

Во споредба со октомвриската проекција, остварувањата во четвртиот квартал се пониски од очекуваниот извоз за четвртото тримесечје. Позначителни надолни отстапувања се забележуваат кај извозот на дел од новите производни капацитети, надополнето и со малку понискиот извоз на железо и челик и облека и текстил, при малку подобри остварувања кај извозот на храна.

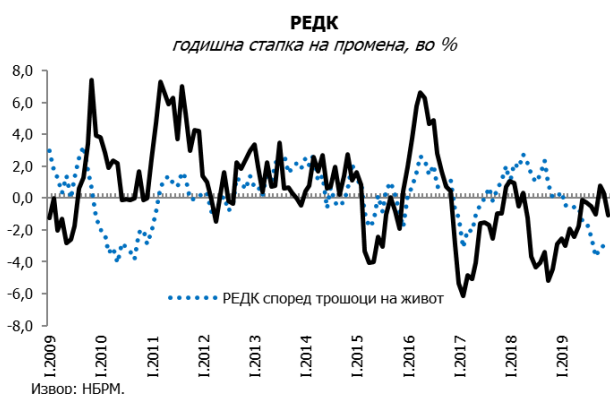
Во четвртиот квартал од 2019 година, **увозот на стоки** оствари раст од 7,3% на годишна основа, што е одраз на повисокиот увоз кај дел од новите производствени капацитети и кај увозот на руди, а во помал дел го одрази увозот на опрема и машини и енергија. Од друга страна, пад на годишна основа беше забележан кај дел од традиционалните сектори, посебно кај увозот на железо и челик, текстил и облека, како и кај стоките за широка потрошувачка.

Остварувањата кај увозот на стоки во четвртиот квартал од 2019 година се малку повисоки од очекувањата за последниот квартал од годината според октомвриските проекции, при повисок увоз кај дел од новите капацитети во странска сопственост, како и

увозот на руди и енергија и малку послаб увоз на текстил и облека.

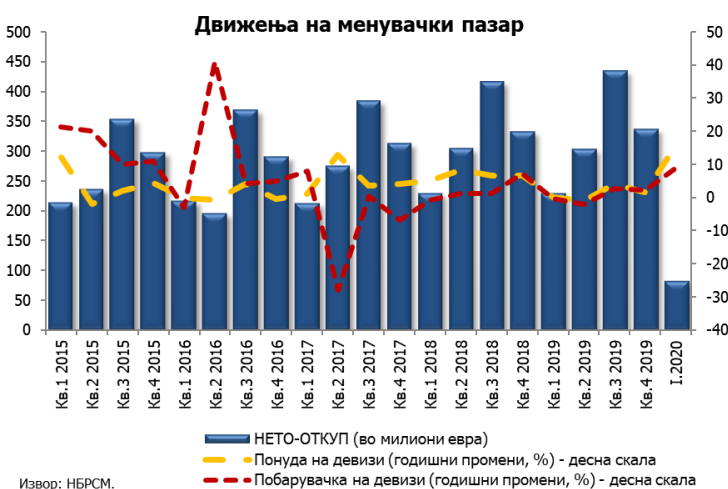
Остварувањата на компонентите на надворешнотрговската размена во текот на четвртиот квартал од 2019 година доведуваат до трговски дефицит којшто е повисок од очекуваниот согласно со октомвриската проекција.

Во декември 2019 година, показателите за ценовната конкурентност на домашната економија забележаа подобрување на годишна основа. Индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот депрецира за 3,0%, додека индексот на РЕДК дефлациониран со цените на производителите на индустриски производи забележа помала депрецијација од 1,1%. Притоа, релативните трошоци на живот се пониски за 1,8%, додека кај релативните цени на индустриските производи не се забележани поголеми промени (минимален пораст од 0,2%). Во иста насока делуваше и НЕДК, забележувајќи депрецијација од 1,3%, што во најголем дел е резултат на апрецијацијата на руската рубља и украинската гривна.

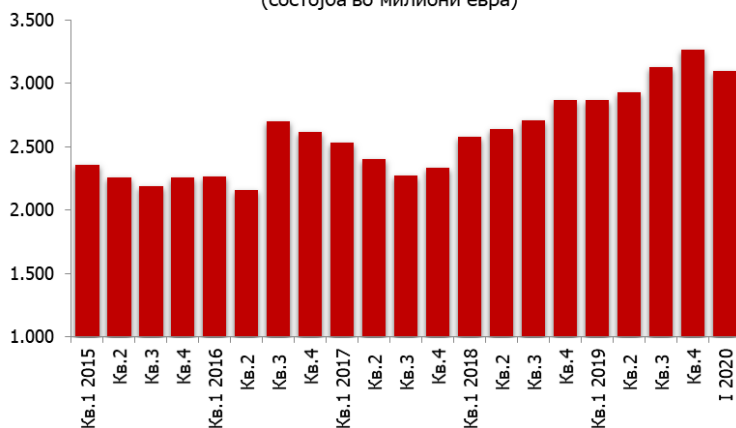

На релативно поволни движења кај конкурентноста упатуваат и индексите на РЕДК пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи. Така, во декември 2019 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот забележа депрецијација од 1,6%, додека индексот на РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи не забележа промена. Притоа, промените произлегуваат од динамиката на релативните цени, и тоа од падот на релативните трошоци на живот за 1,8% и на релативните цени на производителите на индустриски производи за 0,2%, при минимална апрецијација на НЕДК на годишна основа.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во периодот 1.1.2020 – 31.1.2020 година изнесува 81,5 милиони евра, што претставува пораст од 18,8% на годишна основа. Ваквите остварувања произлегуваат од повисокиот раст на понудата во однос на растот на побарувачката за девизи (за 15,8% и 8,9%, соодветно).

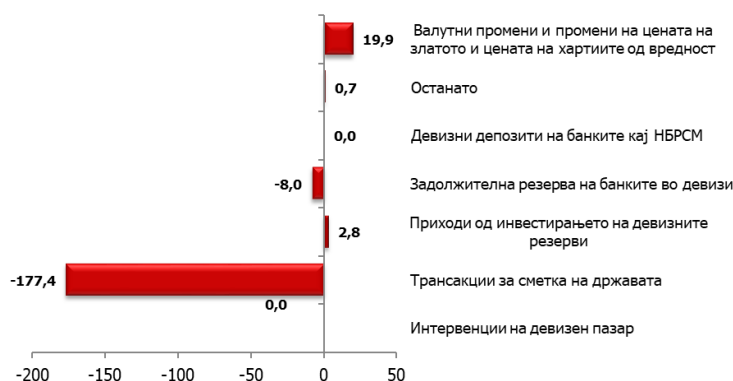
Бруто девизни резерви (состојба во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

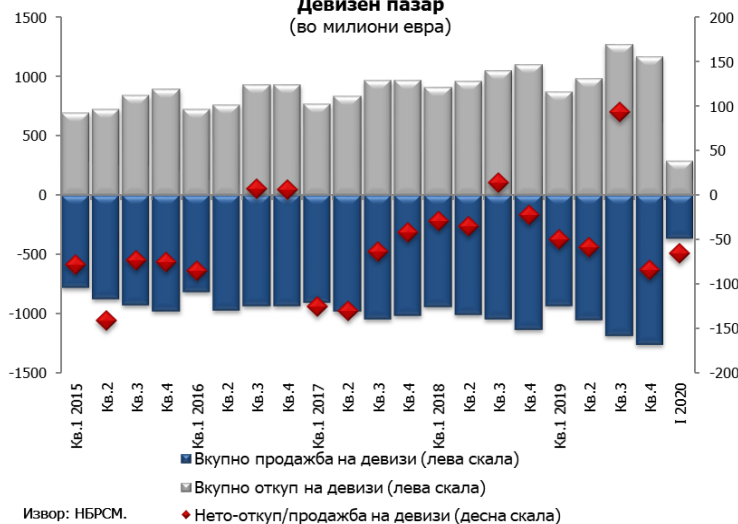
Состојбата на бруто девизните резерви на 31.1.2020 година изнесува 3.100,6 милиони евра, што во однос на крајот на претходната година претставува пад од 162 милиона евра. Притоа, трансакциите за сметка на државата беа основниот фактор којшто го предизвика намалувањето на девизните резерви¹², додека валутните и ценовните промени, како и промените на цената на златото придонесоа за пораст на девизните резерви, но значително послабо. Останатите текови имаа незначително влијание врз промените кај девизните резерви во анализираниот период.

Фактори на промена на девизните резерви во јануари 2020 година (во милиони евра)

Извор: НБРСМ.

Девизен пазар (во милиони евра)

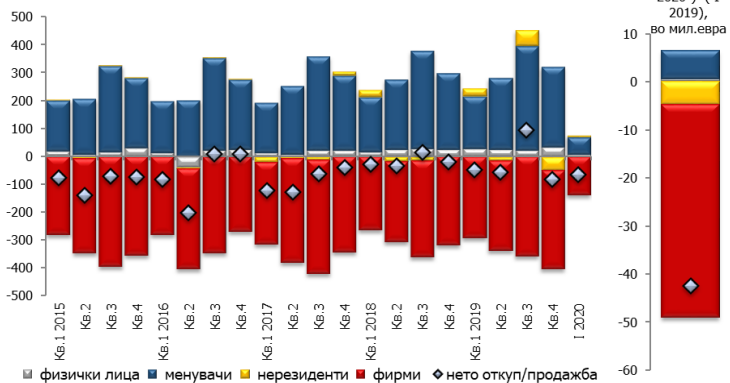

Извор: НБРСМ.

Во првиот месец од 2020 година, на девизниот пазар на банките е остварена нето-продажба на девизи од 65,5 милиони евра, што е повеќе за 42,5 милиони евра од истиот период од минатата година. Ваквата годишна промена се должи на повисокиот раст на побарувачката во однос на растот на понудата на девизи.

¹² Во јануари 2020 година беше извршена отплатата на дел од синдицираниот заем од „Дојче банка“, издаден со гаранција од Светската банка (ПБГ), како и редовното отплаќање на каматите врз основа на еврообврзниците на државата.

Структура на девизен пазар,
(нето откуп/продажба, во милиони евра)

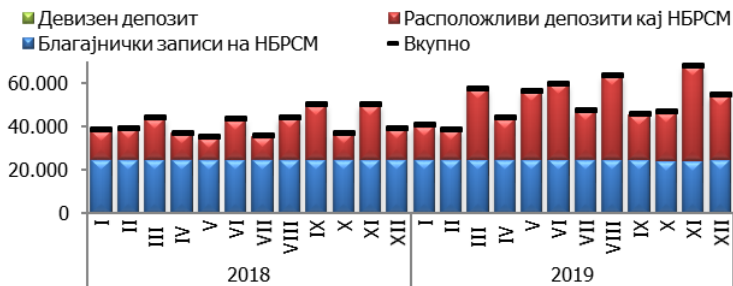

Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања произлегуваат од повисоката нето-продажба кај фирмите.

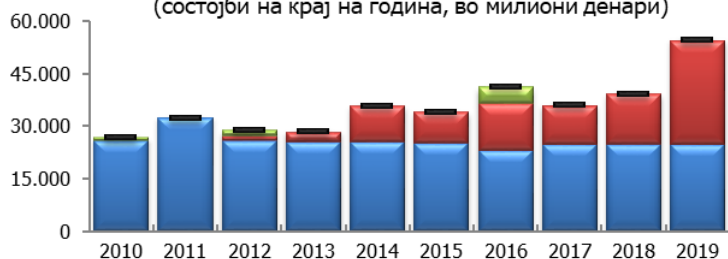
Извор: НБРСМ.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

(состојби на крај на година, во милиони денари)

Извор: НБРСМ.

Состојбата на монетарните инструменти во декември се намали, при помал износ на пласирани средства на банките во депозити кај Народната банка и минимален раст на состојбата на благајничките записи¹³. Нивото на монетарните инструменти на крајот на декември е умерено пониско од проектираното за крајот на четвртиот квартал на 2019 година¹⁴.

Нето девизната актива на Народната банка на крајот на декември е малку повисока од проектираната состојба за крајот на четвртиот квартал од 2019 година.

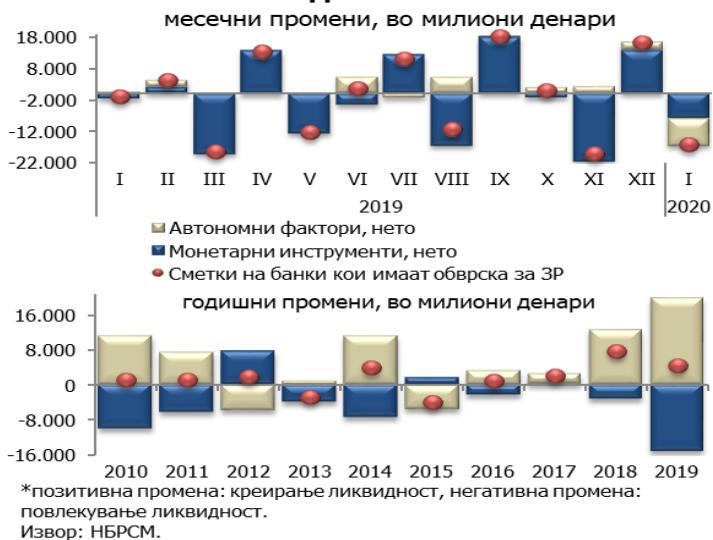
Вкупните депозити на државата кај Народната банка забележаа намалување во однос на претходниот месец. Во споредба со проекцијата за крајот на 2019 година, состојбата на вкупните депозити на државата кај Народната банка е малку повисока.

При повисоко ниво на вкупни резерви на банките кај Народната банка на крајот на годината и сезонски раст на готовите пари во оптек, состојбата на примарните пари на крајот на декември се зголеми во споредба со претходниот месец и воедно е умерено повисока во споредба со проекцијата за крајот на четвртото тримесечје од 2019 година.

¹³ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 11 декември 2019 година, беа понудени благајнички записи во износ од 25.000 милиони денари, а беа продадени благајнички записи во износ од 24.769 милиони денари, со каматна стапка од 2,25% и рок на достасување од 35 дена. Износот на благајнички записи во декември беше повисок за 422 милиона денари во споредба со претходниот месец (24.347 милиони денари).

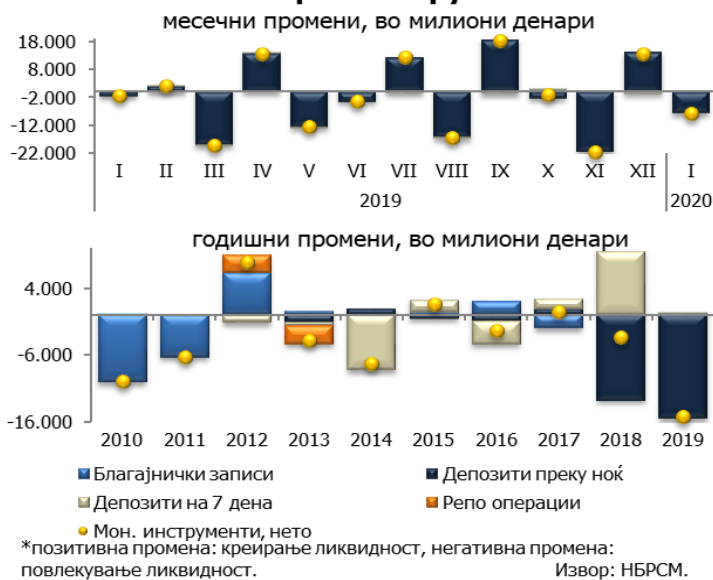
¹⁴ Споредбите на остварувањата се во однос на октомвриската проекција на Народната банка.

Ликвидност на банки*

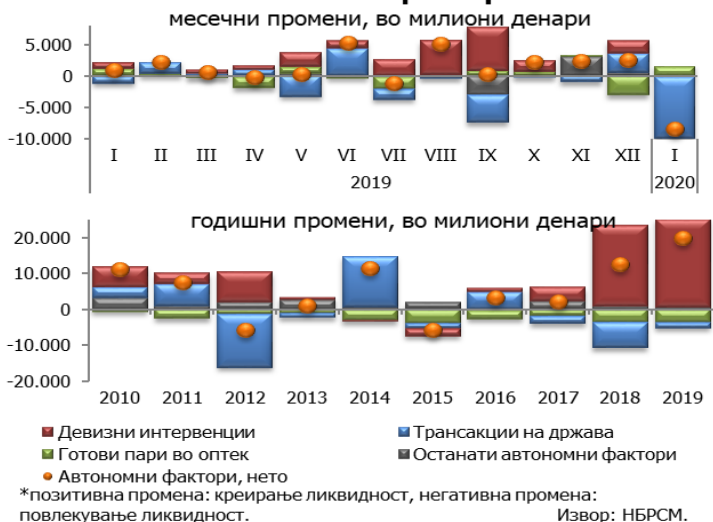

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, **ликвидноста на банкарскиот систем во јануари бележи намалување.** Намалувањето во еден дел е резултат на повисокиот износ на пласирани средства на банките во монетарните инструменти (депозитите преку ноќ), при минимален раст и на состојбата на благајничките записи¹⁵, а делумно произлегува и од автономните фактори, главно како резултат на трансакциите на државата.¹⁶

Монетарни инструменти*

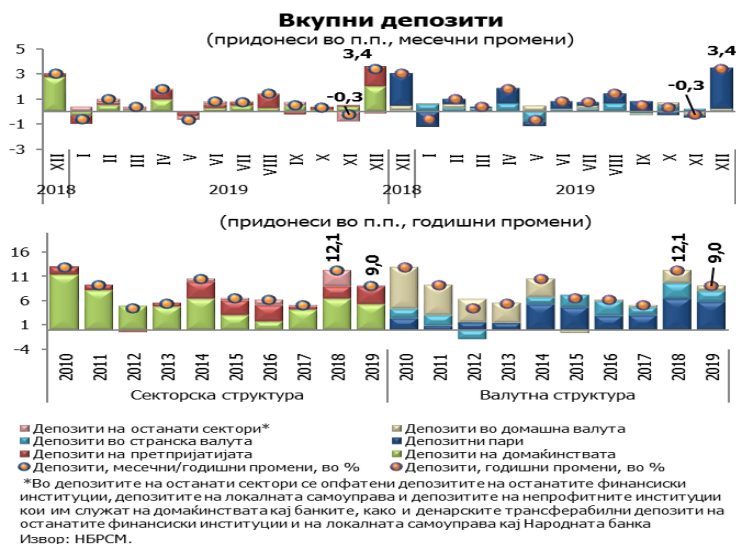

Автономни фактори*

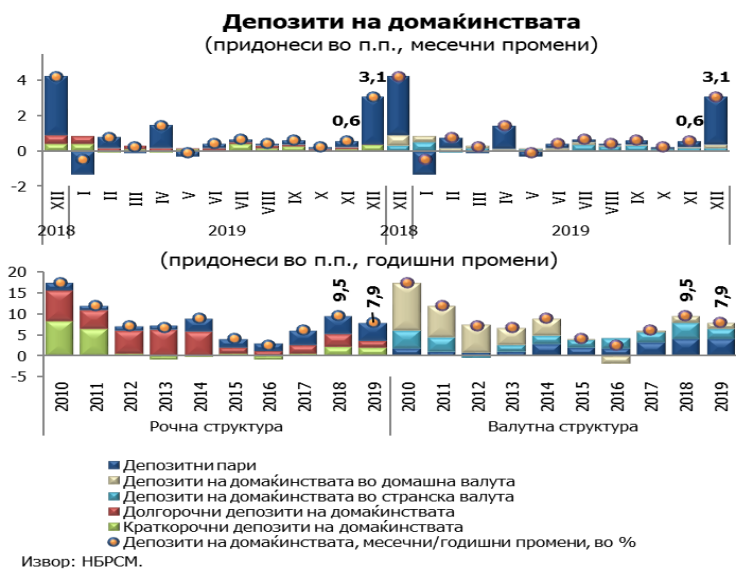

¹⁵ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 15 јануари 2020 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 25.000 милиони денари, со каматна стапка од 2,0% и рок на достасување од 28 дена.

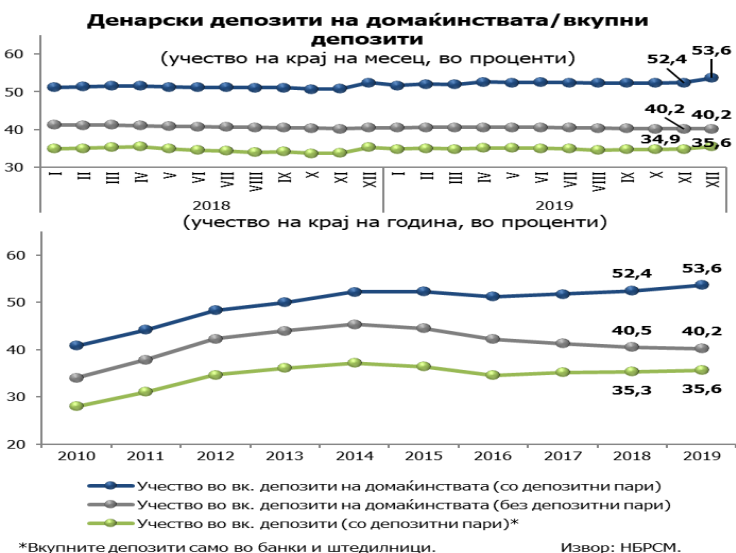
¹⁶ Во најголем дел е резултат на отплатата на заем на државата кон Дојче банка од околу 158 милиони евра.

Вкупните депозити¹⁷, во декември остварија месечен раст од 3,4%, наспроти падот во претходниот месец. Зголемувањето на депозитите, пред сè е резултат на растот на депозитите на домаќинствата, при солиден раст и на депозитите на претпријатијата. Од валутен аспект, зголемувањето на вкупните депозити е резултат на растот на денарските депозити, односно на депозитните пари, при минимален пад на депозитите во странска валута. Во четвртото тримесечје на 2019 година, вкупните депозити остварија раст, којшто е умерено понизок¹⁸ во споредба со проектираниот прираст за четвртиот квартал од годината.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во декември изнесува 9,0%, што е малку под проектираниот годишен раст за крајот на четвртиот квартал од 2019 година (од 9,6%). Од секторски и валутен аспект, растот во најголем дел произлегува од депозитите на домаќинствата, односно од депозитите во домашна валута (вклучително и депозитните пари).

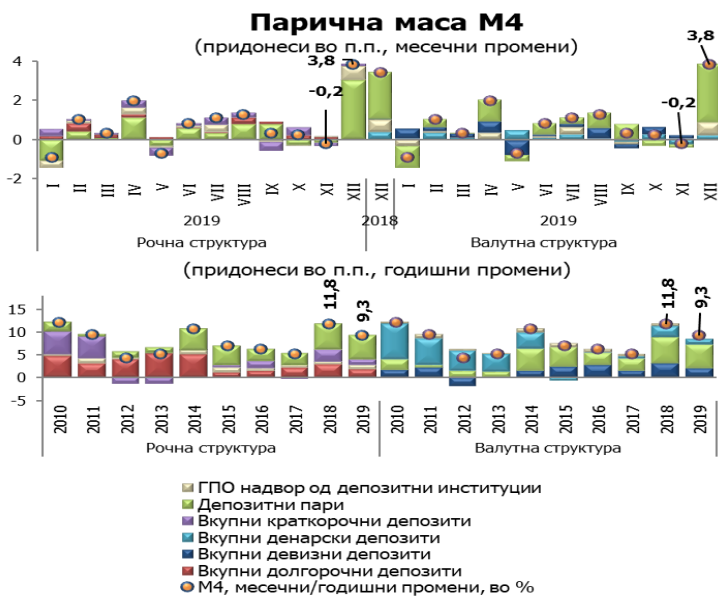

Депозитите на домаќинствата, во декември, остварија месечен раст од 3,1%, којшто пред сè произлегува од денарските депозити, односно од депозитните пари, при мал раст и на девизните депозити. Солидниот раст на депозитите на домаќинствата во декември во најголем дел се поврзува со одредени сезонски фактори коишто се карактеристични за крајот на годината, како што се предвремените исплати на пензии и дел од платите во приватниот сектор, вообичаените исплати на бонуси за крајот на годината, како и исплатите на субвенции од страна на државата во овој период. Дополнителен придонес во оваа насока има и солидната кредитна поддршка на домаќинствата од страна на банките. Учеството на денарските депозити (со депозитни пари) во вкупните депозити на домаќинствата на крајот на декември изнесува 53,6% и е повисоко во однос на претходниот месец (од 52,4%). **На годишна**

¹⁷ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspk.

¹⁸ Во ноември е забележан пад на трансферабилните денарски депозити на останатите финансиски институции кај НБРСМ, којшто е должи на финансиски трансакции поврзани со промена на сопственичка структура во банкарскиот систем.

основа, растот на депозитите на домаќинствата во декември изнесува 7,9%.

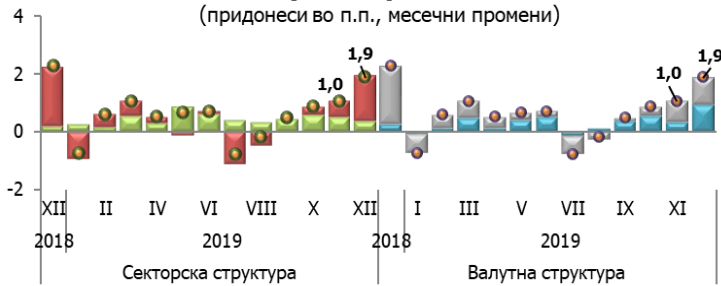
Извор: НБРСМ.

Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат M4, во декември, оствари месечен раст од 3,8%, наспроти падот во претходниот месец. Зголемувањето во најголем дел е резултат на најликвидните компоненти на паричната маса, пред сè на зголемувањето на депозитните пари, при солиден раст и на готовите пари во оптек. Од аспект на рочноста, краткорочните депозити забележаа умерен раст, при минимален раст на долгорочните депозити. Од валутен аспект, зголемувањето е резултат на растот на денарските депозити (со вклучени депозитни пари), при мал пад на девизните депозити. Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса M4 на крајот на декември изнесува 65,3% (63,9% во претходниот месец). На годишна основа, паричната маса во декември е повисока за 9,3%, што е блиску до проектираниот годишен раст од 9,5% за четвртиот квартал од 2019 година.

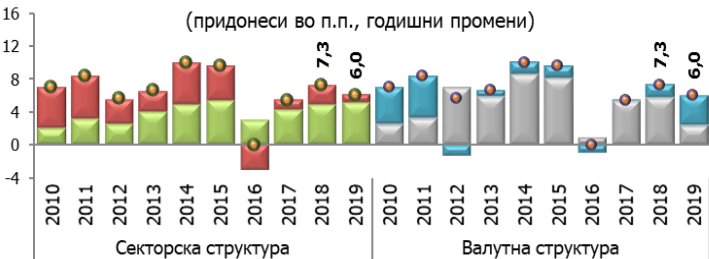
Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

Секторска структура

Валутна структура

Секторска структура

Валутна структура

- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %

Извор: НБРСМ.

Вкупните кредити во декември забележаа месечен раст од 1,9%, којшто пред сè се должи на растот на кредитите на претпријатијата, при умерен раст и на кредитите на домаќинствата. Според валутната структура, кредитниот раст подеднакво е резултат на кредитите во домашна и во странска валута. Во четвртото тримесечје на 2019 година, вкупните кредити остварија раст, којшто е умерено повисок од проектираниот квартален прираст на вкупните кредити.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во декември изнесува 6,0%, и е малку над проектираниот годишен раст од 5,4% за четвртиот квартал, согласно со октомвриската проекција. Од секторски аспект, растот во поголем дел е резултат на кредитите на домаќинствата, при позитивен придонес и од кредитите на претпријатијата. Од аспект на валутната структура, за растот придонесуваат како кредитите во странска валута (вклучително и денарските кредити со валутна клаузула), така и кредитите во домашна валута.

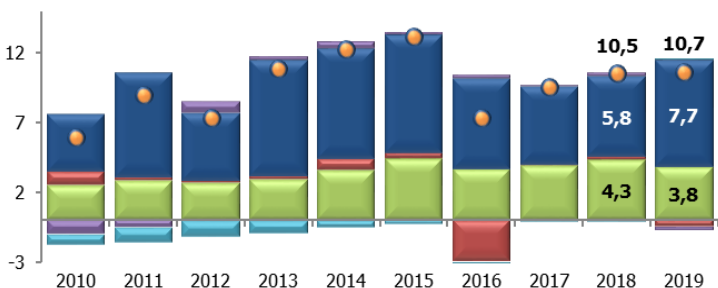
Кредити на домаќинствата*

(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Автомобилски кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Потрошувачки кредити
- Останати кредити
- Станбени кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

(придонеси во п.п., годишни промени)

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд
Извор: НБРСМ.

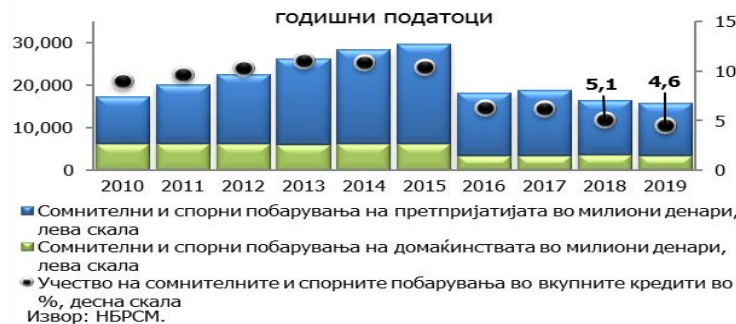
Годишниот раст на кредитите на домаќинствата¹⁹ во декември изнесува 10,7%, при што и натаму во поголем дел произлегува од растот на потрошувачките кредити, со придонес од 7,7 п.п.

¹⁹ Без кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд.

Сомнителни и спорни побарувања
(секторска структура и учество во вкупни кредити) месечни податоци

Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во декември забележа минимален месечен пад од 0,1 п.п. и изнесуваше 4,6%. Гледано од аспект на секторот, и натаму најголем дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

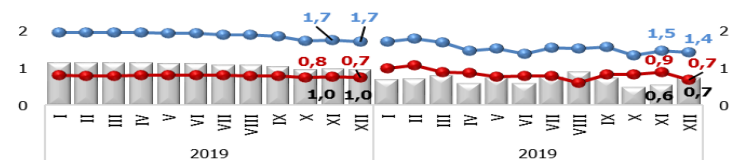
Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити
(месечни податоци, во проценти)

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во декември забележа месечен пад (од 82,6% на 81,4%), но е над проектираната вредност на овој показател за крајот на четвртиот квартал од 2019 година (80,5%).

Каматни стапки на вкупните депозити
(месечни податоци, во проценти)

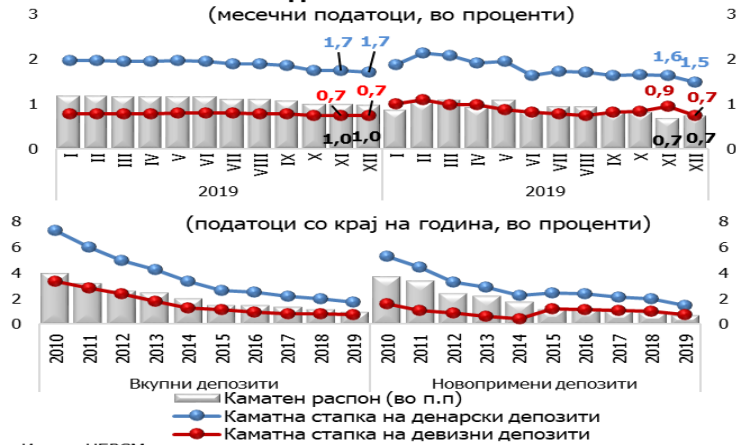
Во декември, каматниот распон за вкупните депозити (денарски и во странска валута)²⁰ не забележа промена во однос на претходниот месец и изнесуваше 1,0 п.п. За **новопримените вкупни депозити**, каматниот распон забележа минимално проширување во однос на претходниот месец (од 0,6 п.п. на 0,7 п.п.), при намалување на каматните стапки на новопримените денарски

²⁰ Податоците за каматните стапки се согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

(месечни податоци, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

(месечни промени, во проценти)

(податоци со крај на година, во проценти)

Извор: НБРСМ

и девизни депозити во однос на претходниот месец (за 0,1 п.п и 0,2 п.п, соодветно)²¹.

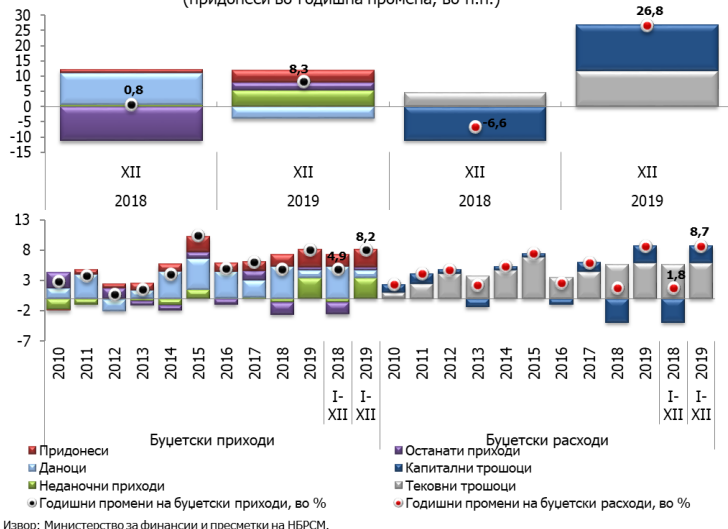
Кај каматните стапки на вкупните депозити на домаќинствата (денарски и во странска валута) каматниот распон не забележа промена и изнесуваше 1,0 п.п. За **новопримените депозити на домаќинствата**, каматниот распон и натаму е стабилен и изнесуваше 0,7 п.п., при истовремено минимално намалување на каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити во однос на претходниот месец.

Каматните стапки на вкупните кредити одобрени на домаќинствата и на претпријатијата во декември не забележаа промена во однос на претходниот месец и изнесуваат 5,7% и 4,2%, соодветно. За **новоодобрените кредити**²² во декември, каматните стапки за домаќинствата и за претпријатијата се намалија за 0,2 п.п., соодветно во однос на претходниот месец и изнесуваат 4,7% и 3,8%, соодветно.

²¹ Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

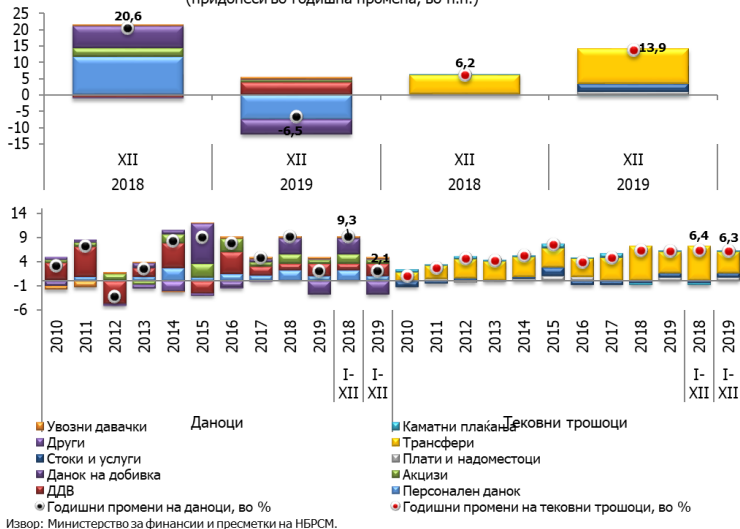
²² Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрени кредити (којшто од месец во месец може да варира) и нивната каматна стапка.

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), во декември, вкупните буџетски приходи и расходи забележаа раст на годишна основа. Растот на приходите од 8,3% во најголем дел е резултат на повисоките приливи кај категориите неданочни приходи²³, придонеси и останати приходи²⁴ (со придонеси од 5,5 п.п., 4,0 п.п. и 2,6 п.п., соодветно), додека придонесот на даноците е негативен (3,9 п.п.). Приливите врз основа на даночни приходи во декември беа пониски за 6,5% на годишна основа, како резултат на пониските приливи кај персоналниот данок на доход²⁵ и данокот на добивка (придонес од 7,5 п.п. и 4,6 п.п., соодветно), додека ДДВ, увозните давачки, акцизите и другите приливи имаа позитивен придонес (3,9 п.п., 0,7 п.п., 0,6 п.п. и 0,3 п.п., соодветно). **Буџетските расходи** беа повисоки за 26,8%, на годишна основа, што е резултат на повисоките капитални и тековни трошоци (придонес од 15,2 п.п. и 11,6 п.п., соодветно). Тековните трошоци се зголемија за 13,9% на годишно ниво, главно заради зголемувањето на трансферите (придонес од 10,7 п.п.), при помал позитивен придонес на стоките и услугите и платите и надоместоците (придонес од 2,5 п.п. и 1,0 п.п., соодветно).

Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

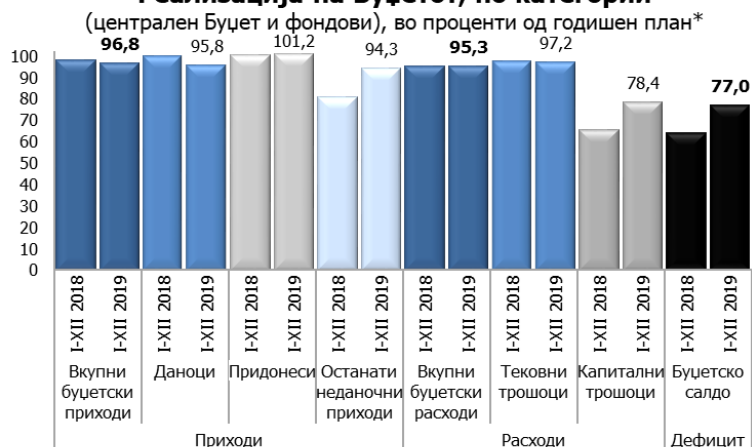
Во периодот јануари – декември 2019 година вкупните буџетски приходи и расходи на збирна основа се повисоки во споредба со истиот период од претходната година. Растот на буџетските приходи (за 8,2%) е резултат на повисоките неданочни приходи, придонесите, даноците и останатите приходи, со придонес од 3,5 п.п., 3,0 п.п., 1,2 п.п. и 0,5 п.п., соодветно. Растот на буџетските расходи (8,7%) произлегува од повисоките тековни и капитални трошоци (со придонес од 5,9 п.п. и 2,8 п.п., соодветно).

²³ Повисоките неданочни приходи во декември 2019 година во најголем дел се резултат на приливите на сметката на Фондот за ПИО во Буџетот на РСМ. Овие приливи се резултат на преносот на средства од приватните пензиски фондови согласно со Законот за изменување и дополнување на Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување и Законот за изменување и дополнување на законот за пензиско и инвалидско осигурување („Службен весник на РМ“ бр. 245 од 28.12.2018 година). Со овие законски измени, почнувајќи од 1.1.2019 година престанува членството кај одредени категории осигуреници во вториот столб на пензискиот систем.

²⁴ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми. Во рамки на оваа категорија, во декември 2019 година капиталните приходи забележаа повисок раст заради уплата на дивиденда од компанија во делумна државна сопственост во Буџетот на РСМ.

²⁵ Придонесот е негативен заради повисоката споредбена основа во декември 2018 година.

Реализација на Буџетот, по категории

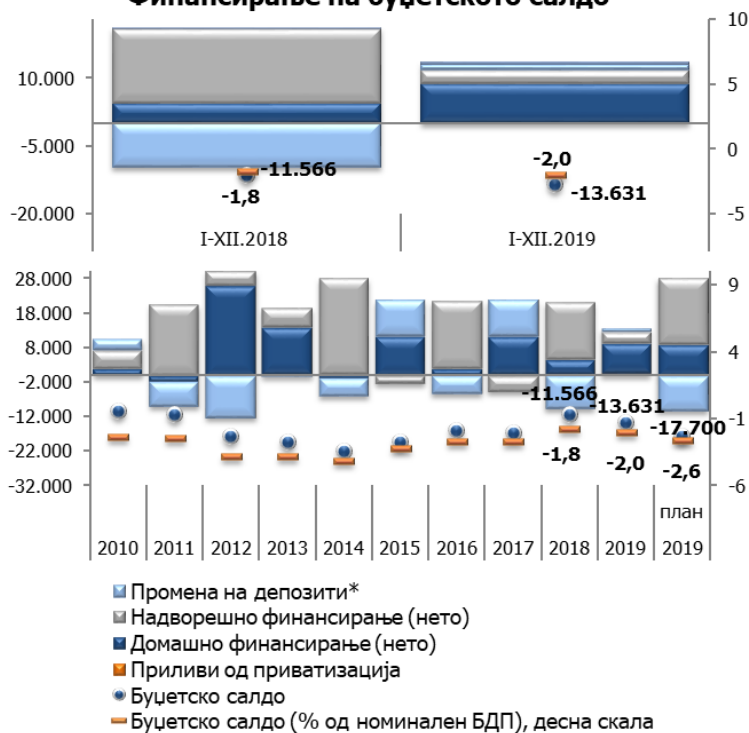

Во споредба со ребалансот на Буџетот за 2019 година, буџетските приходи во периодот јануари – декември се остварени со 96,8% (97,9% во 2018 година), додека остварувањето кај буџетските расходи изнесува 95,3% (95% во 2018 година). Остварениот буџетски дефицит претставува 77% од ребалансот за 2019 година (64,1% во истиот период од 2018 година).

*за 2018 и 2019 година пресметките се направени во однос на ребалансот на Буџетот од 2018 и 2019 година.

Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Финансирање на буџетското салдо

Остварениот буџетски дефицит во периодот јануари – декември 2019 година изнесува 13.631 милион денари (2,0% од номиналниот БДП²⁶) и во најголем дел е финансиран од домашното задолжување на државата преку емисија на државни хартии од вредност, а во помал дел и преку странското задолжување²⁷ и преку користење на депозитите на државата кај Народната банка.

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.

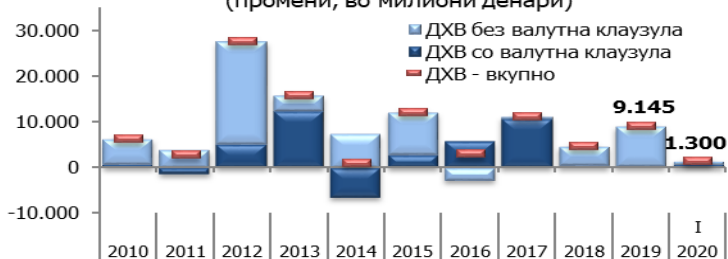
Извор: Министерство за финансии

²⁶ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2019 година се користени октомвриските проекции на Народната банка.

²⁷ Задолжување кај Светската банка со заем во износ од 125 милиони евра, во октомври 2019 година, наменет за остварување развојни политики за јавни финансии и конкурентност.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

На примарниот пазар на државни хартии од вредност во јануари 2020 година, состојбата на издадените хартии од вредност се зголеми на месечна основа и на крајот на месецот достигна **107.654 милиони денари**. Месечниот раст изнесува 1.300 милиони денари, при зголемување на државните хартии од вредност со и без валутна клаузула²⁸.

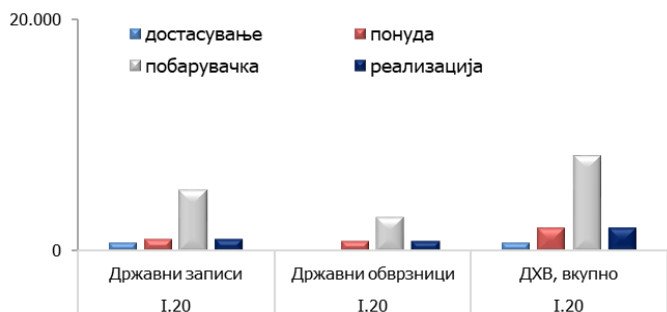
(состојби, во милиони денари)

Извор: Министерство за финансии.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

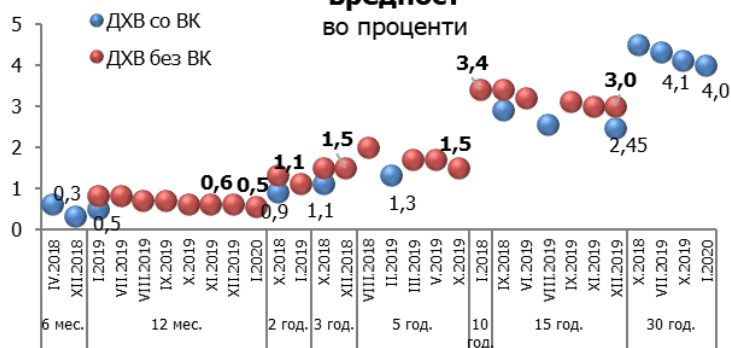

Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во јануари 2020 година беа со рочност од дванаесет месеци и триесет години²⁹, при што интересот на пазарните учесници и овој месец беше повисок од понудениот износ. Во услови на емисија на државни хартии од вредност во поголем износ од износот којшто достасуваше, нивната состојба во јануари се зголеми во споредба со крајот на 2019 година.

Каматни стапки на државни хартии од вредност

во проценти

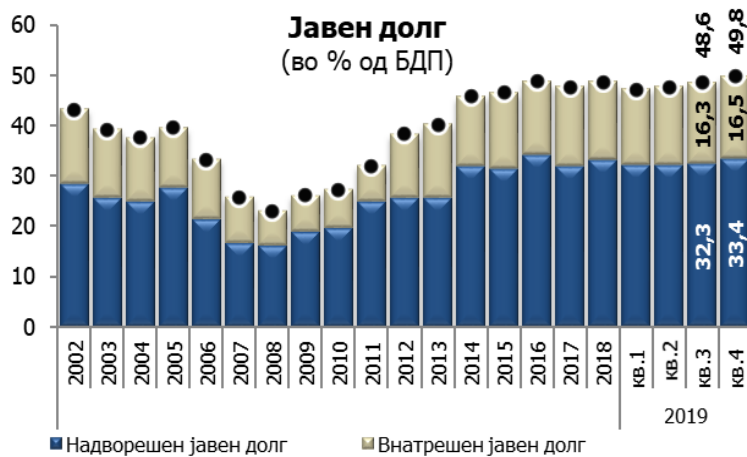
Извор: Министерство за финансии.

Во јануари, Министерството за финансии ги намали каматните стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни хартии од вредност без валутна клаузула (од 0,6% на

²⁸ За 2020 година, според Буџетот, планирано е нето-домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 12.300 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до нивото од 118.654 милиони денари.

²⁹ Во јануари 2020 година достасаа дванаесетмесечни државни записи.

0,5%)³⁰ и на триесетгодишните државни хартии од вредност со валутна клаузула (од 4,1% на 4,0%).

Извор: Пресметки на НБРСМ врз основа на податоци од Министерството за финансии.

На крајот на четвртиот квартал од 2019 година, јавниот долг³¹ изнесува 49,8% од БДП³², што е повисоко ниво за 1,2 п.п. во споредба со претходниот квартал. Притоа, надворешниот јавен долг е зголемен за 1,1 п.п. и на крајот на кварталот изнесува 33,4% од БДП, без позначајна промена кај домашниот јавен долг (раст за 0,1 п.п.) којшто изнесува 16,5% од БДП. Вкупниот државен долг во последниот квартал од годината е зголемен во однос на претходниот квартал за 1,0 п.п. и изнесува 41,0% од БДП, додека долгот на јавните претпријатија (гарантиран и негарантиран)³³ се зголеми за 0,2 п.п. и на крајот на кварталот изнесува 8,8% од БДП.

³⁰ На аукцијата на државни хартии од вредност одржана на 14.1.2020 година, дванаесетмесечните државни записи беа понудени со каматна стапка од 0,6%, додека на аукцијата одржана на 28.1.2020 година, дванаесетмесечните државни записи беа понудени со каматна стапка од 0,5%.

³¹ Јавниот долг е дефиниран со Законот за јавен долг („Службен весник на РМ“ број 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019) според кој тој претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, како и трговските друштва коишто се во целосна или во претежна сопственост на државата или на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје.

³² Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2019 година е користена октомвриската проекција на Народната банка.

³³ Согласно со измените во Законот за јавен долг од мај 2019 година негарантираниот долг на јавните претпријатија и акционерски друштва основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје се пресметува во јавниот долг („Службен весник на РМ“ број 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019).

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА

	2018				2019							
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	септ.	окт.	ное.	дек.
	<i>реални годишни промени во %</i>											
Промет во трговија на мало*	6,4	9,9	10,8	10,9	4,7	4,6	6,9	10,4	8,1	8,9	9,9	12,3
Бруто приходи од ДДВ*	3,9	6,5	7,5	7,0	3,5	1,4	7,5	6,6	17,8	4,5	5,6	10,2
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	8,0	2,5	3,0	10,9	2,8	5,9	9,7	4,8	12,0	3,5	-4,8	16,7
Домашно производство на потрошни добра	6,1	-1,0	-0,1	5,6	0,5	-1,0	2,4	-2,0	7,7	4,9	-4,1	-5,8
Кредити на население*	7,7	8,2	8,5	9,3	8,2	9,6	9,3	10,1	9,3	10,0	10,3	10,1
Просечна нето-плата*	3,4	4,7	3,9	5,4	2,2	2,4	3,5	-	4,2	3,8	5,2	-
Приватни нето-трансфери*	5,6	9,1	4,3	2,0	-2,3	-4,8	5,6	-	15,0	-	-	-
Пензии*	2,1	3,4	2,6	4,4	4,1	2,2	3,9	2,1	4,5	0,2	3,8	2,5

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ

	2018				2019							
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	септ.	окт.	ное.	дек.
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>											
Увоз на средства за работа*	19,1	20,2	10,5	11,2	2,0	4,8	12,5	6,8	23,4	0,4	4,8	16,1
Извршени градежни работи**	-39,6	0,9	-10,0	14,6	15,1	-3,3	3,0	-	-17,8	3,0	-5,2	-
Домашно производство на капитални производи	19,3	24,2	16,0	5,7	12,3	-2,9	10,7	7,1	6,4	12,5	6,6	2,0
Државни капитални инвестиции*	-65,0	-39,5	-10,7	-34,1	-11,1	62,7	26,4	66,5	24,8	-29,2	72,7	92,1
Директни инвестиции***	8406,2	5667,8	3688,4	8175,6	-12037,7	-3646,9	4033,9	-	4289,9	-	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	2,0	4,7	6,6	5,9	4,8	4,8	2,6	6,4	2,6	4,1	5,9	6,4

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (базна година: 2018=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.